

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

מכתב כללי לר"ה-א

שיחות קודש

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שני אורסא הן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה
הי' תהא שנת סגולות המשיח
שנת הק"ד לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

אגרת קודש

מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א לקראת השנה החדשה ה'תשנ"ב

- תרגום מאידית -

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יהיו

שלום וברכה!

ח"י אלול הוא, כידוע, יום הולדתם של שני המאורות הגדולים, גדולי ישראל בדורותיהם ובדורות שלאחריהם - הבעל-שם-טוב, מייסד תורת החסידות הכללית (נולד בשנת נח"ת), ואדמו"ר הזקן, מייסד תורת חסידות חב"ד, בעל התניא והשלחן-ערוך (נולד בשנת קה"ת).

והדבר מודגש עוד יותר בשנה זו, כאשר ח"י אלול חל ביום רביעי, היום הרביעי למעשה-בראשית, שבו, "שני המאורות הגדולים" (השמש והירח) החלו לזרוח ולהאיר על הארץ.

אחד הרעיונות המרכזיים של תורת הבעל-שם-טוב (שמתבארת בהרחבה בתורת חסידות חב"ד) הוא הנושא של הגשחה-פרטית, שכל דבר שמתרחש בעולם, לא רק בקשר למין המדבר (האדם), אלא גם בקשר לבעלי חיים, ואפילו לצומח ולדומם - אין הוא מקרי ח"ו, אלא מכוון מאת בורא העולם ומנהיגו. ודאי שכך הוא כל מאורע הקשור עם יהודים, ובמיוחד עם צדיקים ונשיאי ישראל, אשר בנוגע עליהם ההשגחה העליונה היא

9' תבוא: ראה מכתב עש"ק ח"י אלול ה'תשד"מ הערה ד"ה זה (לקו"ש חכ"ד ע' 641). לקו"ש חל"ד ע' 145 הערה 1.

9' תבוא. ח"י אלול: להעיר מתורת הבעש"ט בפסוקי ריש פרשת תבוא שנאמרו בש"פ תבוא ח"י אלול תרנ"ב (היום יום" ח"י אלול. כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) הוספות סי' ג. ספר השיחות תרצ"ז ע' 207). וראה סה"ש תשמ"ז - שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול. הנסמן במכתב ח"י אלול ה'תשמ"ה הערה ד"ה זה (לקו"ש חכ"ט ע' 515).

ח"י אלול. יום הולדתם של שני המאורות הגדולים: שיחת ח"י אלול ה'תש"ג (ספר השיחות ה'תש"ג ע' 141 ואילך). וראה לקו"ש חכ"ד שיחת לח"י אלול (ע' 178 ואילך), ובהנסמן שם. וראה הנסמן במכתב ח"י אלול ה'תש"נ הערה ד"ה ח"י אלול, יום ההולדת (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 859). בעל-שם-טוב: ראה לקו"ש ח"ה ע' 27 הערה 42, ובשוה"ג שם. בשנת נח"ת: ראה לקו"ד כרך א לא, א ואילך. שיחת ח"י אלול וכ' אלול ה'תש"ג הנ"ל (ספר השיחות שם ע' 146. שם ע' 188).

בעל התניא והשלחן-ערוך: ראה לקו"ש ח"ו ע' 36 ואילך, ובהערה 14 שם. בשנת קה"ת: ראה שיחת כ' אלול הנ"ל (ספר השיחות שם ע' 188).

ח"י אלול. ביום רביעי. שני המאורות הגדולים: ראה שיחת ח"י אלול ה'תש"ה סי"ד (לקו"ד כרך ג תפ, סע"ב. ספר השיחות ה'תש"ה ע' 129), שבח"י אלול תק"ה (שאו נולד רבינו זוקן) - שהקביעות דח"י אלול או היתה ביום הרביעי - אמר הבעש"ט לתלמידיו, אשר, "ביום הרביעי שבו נתלו המאורות, הרי ביום רביעי זה של קומי אורי (הפטרות ש"פ תבוא - ישע"י ס, א) ירדה נשמה חדשה שתאיר את העולם בתורה הנגלית והתסידות".

ביום רביעי. שני המאורות הגדולים. החלו לזרוח: בראשית א, טז ואילך.

באופן מיוחד וכל פרט באירועים שמתרחשים עמם נושא בקרבו כוונה מיוחדת.

מכך מובן, שהואיל ויום הולדתם של „שני המאורות הגדולים” חל בחודש אלול, מצביע הדבר על הקשר המיוחד שלהם עם התוכן הכללי של חודש זה – תקופת חשבון הנפש על השנה החולפת וההכנה לשנה החדשה הבאה עלינו לטובה.

דבר זה מתבטא ומואר ב„פתגם” החסידים, שנמסר על-ידי כ”ק מורי וחמי אדמו”ר ש”ח”י אלול הוא היום שמביא חיות באלול. ח”י אלול נתון חיות בעבודה של אני לדודי ודודי ליי”.

ידוע גם כן, שנוסף על כך שחודש אלול כולו הוא זמן לחשבון הנפש על השנה החולפת ולהכנה לקראת השנה החדשה, הרי שנים-עשר הימים האחרונים של חודש אלול, מח”י אלול ואילך, מתייחדים בכך, שכל אחד משנים-עשר הימים הללו קשור באחד משנים-עשר חודשי השנה – יום לחודש – וח”י אלול, הראשון משנים-עשר הימים הללו, הוא כנגד הראשון משנים-עשר החודשים, הוא חודש תשרי. בדרך זו מחבר יום ח”י אלול את ראש-השנה של השנה החולפת עם ראש-השנה של השנה הבאה.

* * *

בראש-השנה מחדש הקב”ה את חיותה וקיומה של כל הבריאה. בכל שנה בזמן הזה

„שני המאורות הגדולים” (המשמ והירח): וגם הכוכבים. אשר כאו”א מבני” דוגמתם (ראה שמו”ר פט”ו, כו. במדב”ר פ”ב, יג. ועוד). ובעבודה: המאור הגדול – תושב”כ, המאור הקטן – תושבע”פ, והכוכבים – מצוות (ראה של”ה טז, סע”א. קצא, רע”א (הובא באוה”ת בראשית לו, סע”ב. נ”ך כרך א’ ע’ ריו. ועוד). ד”ה לסוסתי תקס”ד (לקו”ת שה”ש יא, ד. סה”מ תקס”ד ע’ ג. שם ע’ רמט ואילך. מאמרי אדמו”ר האמצעי דרושי חתונה ח”א ע’ כט ואילך). לקו”ש ח”ל ע’ 10 ואילך).

אחד הרעיונות המרכזיים של תורת הבעל-ש”טוב. . השגחה-פרטית: ראה בארוכה כתר שם טוב הוספות ס”י קיט ואילך. וש”ג. קונטרס השגחה פרטית (לקו”ש ח”ח ע’ 277 ואילך). הנושא של השגחה-פרטית: וידועה ראיית אדה”ו מחולין (סג, א) משלך. וראה לקו”ש ח”ז ע’ 63. לקו”ש ח”ל ע’ 149-50.

לא רק בקשר למין המדבר (אדם): דבזה כו”ע מודים (גם לילא חידוש הבעש”ט) – ראה קונטרס הנ”ל (לקו”ש ח”ח ע’ 278 ואילך).

ודאי. . בכל מאורע. . קשור עם ישראל: ראה לקו”ד כרך א’ פד, סע”א ואילך (נעתק בכתר שם טוב שם ס”י קכ): את ההשגחה פרטית שעל עם קרובו ית’ את זאת אי אפשר בכלל לתאר. . מה שנוגע ליהודי הוא בהשגחה פרטית שאי אפשר להבין זאת. וראה לקו”ש ח”ל ע’ 149 ואילך.

ובפרט עם צדיקים. . ההשגחה העליונה היא באופן מיוחד: כמ”ש (תהלים לג, ית. לד, טז) עין ה’ אל יראוי, עיני ה’ אל צדיקים. וראה זח”ג (אד”ר) קל, א. וראה פרטי הדרגות בתו”א וירא (טו, ב). לקו”ת ראה סד”ה כי תשמע (ובקיצורים שם). וראה גם אוה”ת וירא ד”ה אשר יאמר היום. ועוד.

חודש אלול. . חשבון-הנפש: ראה סה”מ תרצ”ו ס”ע 141 ואילך. תרח”ץ ס”ע טו. סה”מ אידיש ע’ 75. שם ע’ 129. ובכ”מ. וראה סה”מ מלוקט ח”ג ע’ כ, ובהנסמן שם הערה 65.

ב„פתגם”: שיחת ח”י אלול ה’תש”ה ס”א (לקו”ד כרך ג ע’ 946. ספר השיחות התש”ה ע’ 112). נת’ בלקו”ש ח”ט שיחה לח”י אלול (ע’ 250 ואילך). חכ”ט שיחה לח”י אלול (ע’ 161 ואילך).

אני לדודי ודודי לי: (שה”ש ו, ג) ר”ת אלול – אבודרהם סדר תפלת ר”ה ופירושה פ”א. פע”ח שער כד (שער ר”ה פ) פ”א. שער הפוסקים להאריז”ל עה”פ. ב”ח לטור או”ח הל’ ר”ה סתקפ”א (ד”ה והעבירו). הנסמן בסה”מ מלוקט ח”ב ע’ פב הערה 67.

ידוע. . יום לחודש: שיחת ח”י אלול ה’תש”ג הנ”ל (ספר השיחות ה’תש”ג ע’ 177. שם ע’ 179). חודש תשרי: אשרי התחלתו וראשו הוא יום ראש-השנה.

באה מלמעלה חיות אלוקית חדשה להחיות את כל הבריאה במשך השנה הבאה (עד ראש-השנה של השנה שלאחריה). משום כך נקרא יום זה „ראש השנה“ (ה„ראש“ של השנה) – ולא „תחילת השנה“ – שכן, כשם שאנו רואים בחיי האדם, שהראש הוא המקור שממנו שופעת חיות הנפש לכל הגוף, מה„ראש“ לכל אבר – כך גם „ראש השנה“ מהווה ה„ראש“ והמקור לחיות מחודשת למשך השנה כולה, ומראש-השנה מתחלקת חיות זו לכל יום מימות השנה.

וזהו משמעות הדין והמשפט של ראש השנה, שהוא יום הדין לא רק על עם ישראל, אלא על כל האומות והברואים; כפי שאנו אומרים בתפילות ראש-השנה: „ועל המדינות בו יאמר“, „זכר כל היצור לפניך בא“, „וכל באי עולם יעברון לפניך“. שכן המשפט מתייחס להתחדשות הכללית של החיות האלוקית של הבריאה כולה ושל כל נברא בפרט.

והכרה זו, שהדין והמשפט חובקים את חיותה וקיומה של כל המציאות האנושית בפרט, ושל כל העולם בכלל, צריכה לחדור ולמלא את חשבון-הנפש של יהודי בימי הכנה של חודש אלול. ואז הדבר מביא אותו להתמסרות מוחלטת לקב"ה, כפי שזה מתבטא בראשי-התיבות של „אלול“ – אני לדודי ודודי לי – יהודי מוסר את ה„אני“ שלו, את כל מהותו ומציאותו, לקב"ה, וזה מעורר את ה„ודודי לי“ – שהקב"ה מגלה את אהבתו ליהודי, ומשפיע לו חיות, בבני חיי ומזוני רוויחי, ובכולם רוויחי, כתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה.

* * *

בכל האמור מתוספת הארה וחיוניות מיום ח"י אלול, יום הולדתם של „שני המאורות הגדולים“, אשר „נותן חיות בעבודה של אני לדודי ודודי לי“.

אחד מיסודות תורת הבעל-שם-טוב – שנתבאר בהרחבה על-ידי אדמו"ר הזקן – הוא, שבריאת העולם כולו, „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ“, לא היתה באופן חד-פעמי בששת ימי בראשית, אלא שבריאת העולם כולו מתחדשת בכל יום

בכל שנה . . באה מלמעלה חיות אלוקית חדשה: ראה גם תניא אגה"ק סי"ד. משום כך נקרא יום זה „ראש השנה“: ראה לקו"ת תבוא מא, ג. נצבים מז, א"ב. דרושים לר"ה נח, א"ב. עטרת ראש שער ר"ה בתחילתו. אזה"ת דרושים לר"ה כרך ה' ע' ביעו ואלך. המשך וכנה תרל"ז ע' קכת. ובכ"מ. ולא „תחילת השנה“: כמו שאומרים בתפלת מוסף דר"ה (מר"ה כו, א), „זה היום תחלת מעשך“. וראה המשך תרס"ו ע' טז. שם ע' כ. ובכ"מ.

ועל המדינות בו יאמר: תפלת מוסף דר"ה („אתה זוכר“), מירושלמי ר"ה פ"א ה"ג. ויק"ר רפכ"ט. יל"ש עה"פ (פנחס כט, א) ובחודש השביעי (רמז תשפב). זכר כל היצור לפניך בא: תפלת מוסף דר"ה (שם).

וכל באי עולם יעברון לפניך: פיוט „ונתנה תוקף“ בתפלת מוסף דר"ה ויוהכ"פ, מר"ה יח, א. ירושלמי ר"ה שם.

כתיבה וחתימה טובה: ראה לקוטי לוי יצחק אגרות-יקודש ע' ר"י: אם שבפרט הכתיבה היא בר"ה והחתימה ביוהכ"פ כו', אך בכלל הן הכתיבה והן החתימה נעשית בר"ה, וכמא' (ר"ה טז, סע"ב) צד"ג [ועמך כולם צדיקים – ישע"י ס, כא (הפסרת ש"פ תבוא)] נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים כו'. וראה שיחת ז' תשרי ה'תנש"א (סה"ש ח"א ע' 37) הערה 76. הערות למכתב ח"י אלול ה'תשמ"ו בסופו (לקו"ש חכ"ט ע' 533). וש"נ.

לשנה טובה ומתוקה: ראה בהגנסמן במכתב ח"י אלול ה'תשמ"ח הערה ד"ה זה (ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 763).

ויום, ויתירה מזו – בכל רגע ורגע. הדבר מורה על חסדו הבלתי-מוגבל של הקב"ה: לא רק שהוא ב"ה „זן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים“, אלא יותר מזה, הוא בורא בהתמדה את העולם ואת אין-ספור הברואים אשר בו.

הבריאה המתמדת של המציאות ע"י הקב"ה עצמו, מלבד מסיבות נוספות היא גם משום, שהשפעה תמידית זו מאת הבורא לנברא, מביאה את הנברא להכרה עמוקה ולתחושה, שהכול וכולם תלויים לגמרי בחסדו התמידי של הקב"ה, והכרה זו גם מביאה את האדם להתמסרות מלאה ומתמדת לבורא העולם, ולכך שימלא את רצונו וכוונתו של הקב"ה במלוא המידה.

וזהו הקשר הישיר בין ח"י אלול, כיום הולדתם של „שני המאורות הגדולים“, לבין חשבון-הנפש וההכנה המיוחדת לראש השנה המתחילה בח"י אלול: על-ידי שמתבוננים היטב במה ש„שני המאורות הגדולים“ מלמדים אותנו, מתוספת הארה גדולה וחיות רבה בעבודה של „אני לדודי ודודי לי“ – ההתמסרות הפנימית של היהודי („אני“) לקב"ה („דודי“), ושל הקב"ה („דודי“) ליהודי („לי“).

* * *

האמור לעיל – ההכרה שכל נברא תלוי באורח מתמיד בחסדי השם – הוא התוכן העיקרי של מצוות ביכורים, שבה נפתחת פרשת השבוע תבוא אל הארץ (אשר בה מפורטת באריכות מצוות הביכורים והבאת הביכורים): רואים כיצד יהודי מביא ונותן לקב"ה מראשית כל פרי האדמה, מראשית וממיטב יבול מטעיו, ומודה לה' על הפירות שהקב"ה בירכו בהם, ותוך כדי כך הוא מבטא באותה שעה בקול רם וברור ומתוך שמחה – „וענית ואמרת“ – את הכרתו ב„חסדי המקום“ (בכלל), כמפורט בפרשה.

ועל-פי תורתו הנ"ל של הבעל-שם-טוב, שקיומו של כל נברא הוא חסד תמידי שהקב"ה עושה עמו בכל רגע ורגע, הרי מובן עד כמה נדרש ממנו רגש מתמיד של הכרת תודה כלפי הקב"ה, ובאופן גלוי, הן בדיבור, ויותר מזה – במעשה בפועל, שבכל מעשיו תהיה ניכרת הכרתו בחסדי השם, עד שהדבר יעורר גם את כל הסובבים אותו, שגם הם יכירו בכך ויתנהגו בהתאם להכרה זו.

שנתבאר בהרחבה ע"י אדמו"ר הזקן: בשער היחוד והאמונה בתחלתו.

בראשית. הארץ: בראשית א, א.

זן את העולם. וברחמים: נוסח ברכה ראשונה דברכת המזון.

בה מפורטת באריכות מצוות הביכורים: משא"כ בפ' משפטים (כג, יט) ובפ' תשא (לד, כו) שם נאמר

בקיצור.

מראשית כל פרי האדמה: תבוא כו, ב.

מראשית: תבוא שם. ביכורים פ"ג מ"א. פרש"י עה"פ משפטים ותבוא שם. רמב"ם הל' ביכורים פ"ב

הי"ט.

וממיטב: ביכורים פ"א מ"ג. רמב"ם שם ה"ג.

בקול רם: פרש"י עה"פ תבוא שם, ה (מסוטה לב, ב).

ומתוך שמחה: ספרי ופרש"י עה"פ שם, יא. פסחים לו, ב. רמב"ם שם פ"ד הי"ג. וראה אוה"ת להה"מ

ר"פ תבוא (נו, ג).

וענית ואמרת: תבוא שם, ה.

חסדי המקום: לשון פרש"י עה"פ שם.

בעצם, זה הדבר הראשון שיהודי עושה מיד בהקיצו משנתו בכל בוקר, כאשר הוא מכיר ואומר (בדיבור): מודה אני לפניך. שהחזרת בי נשמת, הוא מודה לקב"ה ("מודה") בכל הוויתו ("אני" - כמו "אני לדודי") על כך שהקב"ה החזיר לו נשמתו, את חייו. וזהו היסוד והמבוא הראשוני לעבודת השם, שנמשך אחר כך בכרכות הרבות והשונות שהאדם מברך ומודה לקב"ה במשך כל היום, וכל הימים, על כל טובה והנאה שהוא זוכה לה.

* * *

ויהי רצון, שכל אחד ואחת, בתוך כלל ישראל, יפעלו בכל הדברים האמורים בכל לב ונפש,

ובפרט בעמדנו בימי אלול, אשר על-פי מנהג ישראל מאחלים בהם לכל יהודי כתיבה וחתימה טובה; וודאי שהקב"ה מקיים מיד איחול זה, האיחול של ועמך כולם צדיקים, ונותן מיד, עוד בימי אלול, את הכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, לכל יהודי ולכל עם-ישראל, עד שיהודי רואה כבר בחודש אלול, ובאופן גלוי, את התחלת ה"טוב" וה"מתקנות" שחלק לו הקב"ה עבור השנה החדשה;

ודבר זה עצמו מעורר אצל היהודי, עוד בחודש אלול, רגש של שמחה, ושמחת בכל הטוב, והדבר מחזק בו עוד יותר את החלטותיו הטובות בהכנות לשנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה, בכל שלושת העמודים של תורה, עבודה וגמילות חסדים; וזוכים להודות ולהלל לקב"ה על הטובה העיקרית של הקב"ה לעם ישראל ולעולם כולו - ה"טוב" של הגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, עוד בסוף שנת "תשנ"א מלכותך",

שאו תקויים תפילתו של דוד המלך (נעים ומירות ישראל): ונרננה ונשמחה בכל ימינו, יבוא ויגאלנו ויולכינו קוממיות לארצנו, ותיכף ומיד ממש.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה

מנחם שניאורסאהן

מיד בהקיצו משנתו. . מודה אני: סדר היום בתחילתו - הובא בבאר היטב או"ח ס"א סקה. שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ק ס"א ס"ה. מהדו"ב ס"א ס"ו. סידור אדה"ז לפני "מודה אני".

וזהו היסוד והמבוא הראשוני לעבודת השם. . במשך כל היום: להעיר מכתר שם טוב סי' ריב (כו, ג'ד) ע"ד גדול ענין דיבור הראשון בקומו משנתו, ואיך שהוא משפיע על כל היום. סה"מ מלוקט ח"א ע' מה"מו. ולהעיר מפתגם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, אשר ה"נקודה" (שאחרי תיבת "בחמלה") שב"מודה אני" צריך לפושטה (פאנאנדערשפרייטן) על כל היום כולו - קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ט. וראה ספר השיחות תרצ"ו ע' 239.

בימי אלול, אשר על-פי מנהג ישראל, מאחלים. . כתיבה וחתימה טובה: ראה מטה אפרים או"ח הל' ר"ה סתקפ"א ס"ט (מלקוטי מהרי"ל הל' ימים הנוראים): נוהגין כשכותב אדם לחבירו אגרת שלומים מן ר"ה אלול עד יו"כ רומז לו כו' שהוא מעתיר עליו שיוכה בימי הדין הבאים לטובה להיות נכתב ונחתם בספר חיים טובים. וראה ספר השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 610.

ושמחת בכל הטוב: תבוא שם, יא.

שלושת העמודים של תורה, עבודה וגמילות חסדים: אבות פ"א מ"ב.

גאולה האמיתית והשלימה: שאין אחרי גלות - מכילתא עה"פ בשלח טו, ב (הובאה בתוד"ה ה"ג ונאמר - פסחים קטז, ב). יל"ש ישעי' רמו תצט.

ותנשאת מלכותך: פיוט, ונתנה תוקף" בתפלת מוסף דר"ה ויוהכ"פ. ובלשון הכתוב בפרשה שבה נתפרש ע"ד ביאת המשיח (בלק כד, ז): ותנשא מלכותו. ובפרש"י עה"פ: שיבוא אחריו [אחרי יעקב] דוד ושלמה (דמשיח הוא מורע דוד ושלמה - סהמ"צ להרמב"ם מל"ת ססב. ועוד).

נעים ומירות ישראל: שמואל"ב כג, א. וראה שהש"ר פ"ד, ד (בתחילתה).

ונרננה ונשמחה בכל ימינו: תהלים צדי"ק, יד.

לזכות

הוד כבוד קדושת

אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח שי' לעולם ועד

מתוך חיים נצחיים טובים מתוקים ושמחים

בלי הפסק בינתיים

ויהי רצון שיראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו,

חסידיו ומכלל ישראל,

וינהיג את כולנו מתוך בריאות הנכונה,

ויעלה תיכף ומי"ד ממ"ש את כל בני שליט"א

קוממיות לארצנו הקדושה בגאולה האמיתית והשלימה,

והעיקר תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ועד התמימים להפצת ה"דבר מלכות"

1347-225-1928